

سخن سردبیر

تعداد تعاریف مختلف از رهبری به تعداد افرادی است که آن را تعریف کرده‌اند. واژه رهبری^۱ بیشتر شبیه واژه آزادی، عشق و صلح است که هر یک از این کلمات می‌تواند تعاریف مختلفی برای مردم مختلف داشته باشد. برخی تعاریف رهبری را باید به عنوان تأکیدی بر روش‌های گروهی یا کاری از طریق گروه نگاه کرد. از این دیدگاه رهبری در مرکز فعالیت‌ها و تغییرات گروهی قرار دارد و تجلی اراده گروه است. رهبری عبارت است از ترکیب صفات و ویژگی‌های خاص یا شخصیت‌هایی که افراد از آن برخوردارند و آنها را قادر می‌سازد که دیگران را تشویق به انجام کار کنند یا کار را از طریق دیگران انجام دهند. رهبران می‌توانند از قدرت خود برای ایجاد تغییر در دیگران استفاده کنند. به رغم تعاریف مختلفی که از رهبری ارائه شده است همه آنها در چند مورد باهم مشترک هستند که عبارتند از:

الف: رهبری یک فرآیند است.

ب: رهبری با تغییر آمیخته است.

ج: رهبری در داخل یک گروه اتفاق می‌افتد.

د: رهبری هدفمند است.

بر اساس این اجزاء رهبری عبارت است از: «اثری که یک فرد بر گروهی از افراد برای دستیابی به هدف مشترک عمومی می‌گذارد». تاثیر شرط حتمی رهبری است و بدون آن، رهبری وجود ندارد. رهبری هنر اداره کردن خود و دیگران است. رهبران انرژی خود را به افرادی که باهم مامور پیمودن راه و رسیدن به هدفند منتقل می‌کنند. هر دو رهبران و پیروان باهم در مراحل رهبری شریکند اما این رهبر است که اغلب اوقات رابطه را آغاز می‌کند و از طریق مذاکرات و مراوداتی که بین رهبر و پیرو می‌گذرد تاثیر و تغییر در پیروان ایجاد می‌شود و بار تنظیم روابط را به دوش می‌کشد.

نقطه نظر فرآیندی در رهبری پیشنهاد می‌کند رهبری پدیده‌ای است که در زمینه وجود دارد و برای همه قابل دسترسی است. به عنوان یک فرایند رهبری می‌تواند در رفتار رهبر دیده شود و پدیده‌ای است که می‌تواند آموخته شود. زمانی که تشخیص داده شد یک شخص بیشترین تاثیر

^۱ - Leadership

را بر اعضای گروه و سازمان دارد مجرد از این که عنوان و مقامی داشته باشد یا خیر عنوان رهبری زینده اوست. فردی که سمت رهبری را از طریق سایرین در سازمان تحصیل می کند کسی است که از رفتار و اهداف پیروان حمایت و آنها را قبول می کند. این چنین رهبری به وسیله مقام یا موقعیت تعیین نشده است بلکه بر اثر مرور زمان و از طریق ارتباطات بین رهبر و پیروان به وجود آمده است. برخی از رفتارهای ارتباطی مثبت که بر موفقیت رهبران انتخابی مردم اثر داشته است عبارتند از: محاوره و مکالمه با مردم، اظهار نظر و عقیده روشن و صریح درباره امور و سرانجام ثابت قدم بودن. زمانی که یک فرد مشغول رهبری می شود آن فرد رهبر است. خواه به عنوان رهبر انتصاب شده باشد و یا خود به خود انتخاب شده باشد. چرا که «تاثیر» شرط حتمی رهبری است خواه انتصابی باشد خواه انتخابی. چه بسا رهبران انتخابی (مدیران) که به مرور زمان تاثیر خود را بر پیروان (کارکنان) از دست داده اند و چه بسا مدیران انتصابی که به مرور زمان تاثیر آنها بر پیروان (کارکنان) بیشتر و به مقام رهبری یا «مدیر رهبر» رسیده اند. لذا در رهبری انتصابی و انتخابی شرط نیست بلکه «تاثیر» شرط حتمی است.